

handlingsplan at forsøge at bygge en bro – og vi vil ikke bare forsøge på det, vi vil gøre det – over de forståelseskløfter, der muligvis kan være mellem arkitekterne og handicaporganisationerne. Og i den forbindelse vil vi indbyde organisationerne og arkitekterne til en konkret konference om det, for de broer skal simpelt hen bygges.

Men med hensyn til arkitekterne må jeg sige, at sådan som jeg faktisk har oplevet det her i weekenden, hvor min kollega kulturministeren og jeg også havde en konference med dem, er de faktisk generelt meget optaget af, at handicap og tilgængelighed er noget, der også udgør en faglig udfordring for dem. Og det er noget af det, som vi ministre og selvfølgelig også regeringen som sådan skal understøtte, og det skal også understøttes i deres uddannelse og deres efteruddannelse. Men jeg oplever altså ikke, at der er en meget voldsom kløft dér, men måske nok, at der er en mindre forståelseskluft i dette øjeblik, og den må vi have udjævnet.

Til hr. Flemming Kofod-Svendsen vil jeg sige, at jeg gerne vil følge de to opfordringer, som kom fra Kristeligt Folkeparti, nemlig om, at det her skal følges op, og at handicappolitik ikke skal stå alene som noget helt særligt, som vi kommer til nederst på dagsordenen, men i virkeligheden er en meget vigtig og integreret del af den samlede politik, hvad enten det gælder boligpolitik, uddannelsespolitik, kulturpolitik, trafikpolitik, eller hvad det nu måtte være.

Så tak for tilslutningen til redegørelsens signaler om, hvor det er, vi skal sætte ind. For vi står over for en forpligtende opgave, og det er et sejt træk, og vi skal have alle med, hvad enten det drejer sig om kommunale myndigheder eller private aktører såsom bygherrer og arkitekter osv. eller uddannelsesinstitutioner.

Og så står vi altså konkret med en mere konsekvent retshåndhævelse af handicapkravene, større bødestrafte og dispensationer, som ikke skal gives med løs hånd, men hvor grundlaget for dispensationerne klart skal præciseres. Og vi står over for, at vi skal have etableret en konference, som bygger bro mellem arkitekter og bygherrer. Og vi står over for – og det ser jeg meget frem til – at tilgængelighedsstandarderne skal bygges ind i bygningsreglementet og dermed gøre bygningsreglementet til et mere sikkert grundlag for de visioner, som regeringen har.

Sluttelig vil jeg sige: Det er blevet sagt flere gange i debatten her, at alle skal være med, og

den bemærkning vil jeg tilslutte mig, for jeg tror, vores samfund bliver rigere, mere menneskeligt og mere mangfoldigt, hvis alle kan være med, hvad enten man er i stand til at bevæge sig rask og hurtigt hen ad fortovet eller man har nogle problemer med sit fysiske handicap, som denne redegørelse jo først og fremmest handler om, men der kan jo også være andre handicap, som det er lige så nødvendigt at få taget op og få kigget på.

Så tak for tilslutningen og tak for de mange gode og venlige bemærkninger undervejs!

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forhandling om redegørelse nr. R 3: Socialministerens redegørelse af 20. oktober 1998 om den handicappolitiske udvikling 1997/1998.

(Redegørelsen anmeldt 20/10 98. Redegørelsen givet 20/10 98. Meddelelse om forhandling 20/10 98).

Forhandling

Karen J. Klint (S):

Jeg vil starte med at takke socialministeren for redegørelsen om den handicappolitiske udvikling i 1997-98. Redegørelsen sammenfatter på en god og overskuelig måde de aktiviteter og initiativer til fremme af ligestilling og ligebehandling af handicappede medborgere, der er igangsat i de forskellige ministerområder i overensstemmelse med Folketingets tidligere beslutning fra april 1993.

Dengang havde regeringen en anden farve, men kendetegnende for dansk handicappolitik dengang som nu er, at der altid er en meget bred tværpolitisk opbakning både omkring den overordnede udvikling og andre forbedringer af de handicappedes muligheder for øget livskvalitet og øget integration i vores samfund.

Der kan være uenighed om midlerne til at opnå målene og om tempoet og ikke mindst om økonomien hertil, men der er faktisk stor enighed om, at udvikling af tilbud og muligheder er en fælles proces, hvor der skal samarbejdes tæt med de konkrete brugere og deres organisatio-

ner – en enighed, der ikke kun afspejler sig i nationale forhold, men også når det handler om tilslutning til internationale forhold, både når det sker i EU og i andre større fællesskaber.

Disse fællestræk fra den hidtidige udvikling af handicapområderne vil fortsat være kendetegnende for Socialdemokratiets kommende politik, hvorfor vi lægger stor vægt på tværpolitisk samarbejde og direkte dialog med brugerne og deres organisationer.

Men selv om der er stor enighed i Tinget om at ville forbedre forholdene for de handicappede, mener jeg alligevel, at socialministerens redegørelse er en meget god anledning til, at Folketinget gennem dagens debat kan være med til at øge trygheden hos de handicappede med hensyn til, at vi mener det alvorligt med ligestilling og ligebehandling.

Selve redegørelsen gør status over udviklingen på visse dele af området i årene 1997 og 1998, hvorfor den naturligvis ikke skal opfattes som en endegyldig facitliste over, at alt nu er nået, ligesom der selvfølgelig vil dukke nye behov og muligheder op.

I den kommende tid skal vi drøfte nogle andre, meget væsentlige områder for handicappede. Således skal vi f.eks. allerede den 17. november have en forespørgselsdebat her i salen om førtidspension. Herudover skal vi også inden for kort tid have drøftet reglerne vedrørende omsorgssvigt, retssikkerhed og indgreb over for personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne og forhold omkring tidsubestemte straffe for handicappede – forhold, der alle vil komme til at kræve meget stor omhu og etik i vores drøftelser – så vi får truffet de rigtige beslutninger og virkelig lever op til målene om ligebehandling og ligestilling.

Men lad os gemme disse konkrete forhold til selvstændige debatter, når de kommer på dagsordenen.

Da grundlaget for dagens redegørelse blev fremlagt i 1993, blev forslaget betegnet som tyndt, men det kan man så ikke sige det er nu, hvor det er omsat til en redegørelse, for der er sket meget siden, og ikke mindst i årene 1997 og 1998 er der blevet taget væsentlige initiativer på området, hvilket klart fremgår af redegørelsen.

Jeg skal naturligvis ikke her gentage alt fra redegørelsen, som alle jo selv har læst, men der er alligevel nogle ting, som jeg synes fortjener en gentagelse, og jeg har prøvet at gøre det inden for de forskellige sektorområder.

Jeg vil starte med Forskningsministeriet, som har gjort meget for, at information og kommunikation skal være mere almindeligt tilgængelig, og der arbejdes med nye former for lydband og magnaprint for læse- og synshandicappede. Der er også nye muligheder for, at høre- og talehandicappede kan få tegnsprogstolke både ved møder, som er offentlige, og i deres sagsbehandling, og der kommer også flere muligheder for offentlige tast selv-tjenester. Det er vedtaget, at man skal udskifte 2.200 skrivetelefoner inden år 2000. Forskningsministeriet har sammen med Erhvervsministeriet afsat 15 mio. kr. til udvikling af et særligt IT-design. Der er også afsat 11 mio. kr. til udvikling af dansk syntetisk tale.

På Erhvervsministeriets øvrige område er der i forslag til finansloven for 1999 afsat 14 mio. kr. til at igangsætte forsknings- og udviklingsprojekter på hjælpemiddelområdet, projekter, der gerne skulle fremme handicappedes erhvervs-muligheder.

Regeringen har taget initiativer til et mere rummeligt og socialt ansvarligt arbejdsmarked, og det øger de handicappedes muligheder for beskæftigelse og integration.

Her vil jeg nævne tre initiativer: Den tidligere kendte fortrinsret ved stillinger hos offentlige arbejdsgivere er nu udbygget med, at man har ret til en ansættelsessamtale, og at arbejdsgiveren har pligt til at forhandle med arbejdsformidlingen, når arbejdsformidlingen skønner, at den handicappede vil kunne bestride den ledige stilling. Der er også mulighed for nu, at nyuddannede kan gå ind i det, man kalder en isbryderordning med løntilskud i ni måneder. Så er der ordningen om personlig assistance og mulighed for kommunalt tilskud til den fysiske indretning af arbejdsstedet eller til anskaffelse af særlige arbejdsredskaber. Og det har der jo bl.a. været redegjort noget for i den redegørelse, vi lige har drøftet, netop omkring den fysiske barriere, som er så vigtig at få afhændet.

Undervisningsministeriet arbejder også på at afdække nogle forskellige muligheder og barrierer inden for deres område, og der vil vi senere i efteråret få nogle forslag og nye initiativer til drøftelse.

På Kulturministeriets område er det oplagt, at vi som et moderne samfund ikke kan tale om en integration og ligestilling uden at sikre den handicappede adgang til kulturlivet. Derfor har der over to år været afsat 10 mio. kr. til forbed-

ringer af handicaptilgængeligheden i de fysiske miljøer.

På socialministerens eget område vil jeg nævne den pligt, kommunerne nu har til at oprette kommunale koordinationsudvalg for den forebyggende arbejdsmarkedsindsats i egen kommune inden nytår. De udvalg har vi store forventninger til.

Men jeg vil også nævne de nye muligheder i loven om aktiv socialpolitik, hvor man beskriver fleks- og skånejobbene. Det er et område, som fortsat vil kræve stor bevågenhed og mange drøftelser, også her i Folketinget, for at vi kan nærme os en ligebehandling og ligestilling, herunder også mulighederne for at få en ydelse, der går i stedet for det øvrige arbejdsmarkeds efterløn, og for at få afklaret, hvordan vi kan danne en form for ledighedsydelse, mens den handicappede venter på et fleksjob.

I forbindelse med fleksjob og skånejob vil jeg i øvrigt gerne rose de mange andre ministerier, der har taget initiativer til en særlig intern personalepolitik, der forbedrer handicappedes muligheder ved netop at etablere både fleks- og skånejob.

I den nye servicelov er der også mange muligheder for forbedringer. Her skal jeg lige kort nævne forældreindflydelsen ved, at der er oprettet forældrestyrelser nu på de særlige daginstitutioner eller dagtilbud. Jeg synes også, det er en forbedring, at man har afskaffet institutionsbegrebet, og at man nu kan indføre og modtage service i modtagerens bolig uanset organisation og ejerform af boligen. Også pligten til at lave handleplaner, så der sker en systematisk opfølgning og koordinering over for den enkelte handicappede, er et væsentligt fremskridt.

Og så er der endelig den nye ledsagerordning, ganske vist kun for personer under 67 år, med op til 15 timers hjælp ugentlig til at deltage i aktiviteter uden for hjemmet. Det er en ordning, som vi vil følge med stor spænding og se, hvordan kommunerne vil og kan løfte opgaven, og hvordan de vil bruge de 150 mio. kr., der er bevilget til formålet, og også hvem de sætter til at være ledsager osv.

Et andet spændende initiativ, der nu igangsættes inden for Socialministeriets område, er et treårigt forskningsinitiativ om handicappede børn og deres forældre. Hensigten med dette initiativ er at få oparbejdet en bred forskningskompetence for handicapområdet. Jeg håber, at denne nye kompetence vil gavne både forebyggelsen af handicap, mulighederne for at kom-

pensere for et opstået eller medfødt handicap og ikke mindst den udvikling, der skal til for at sikre god omsorgsmæssig og socialpædagogisk bistand i dagligdagen.

Afslutningsvis vil jeg gerne gentage, at denne redegørelse viser, at Folketinget står bag mange nye initiativer, og at den gode vilje også er omset i adskillige millioner kroner. Jeg håber derfor, at vi får en rigtig god og konstruktiv debat, og at vi kan fastholde traditionen for tværpolitisk opbakning og enighed på hele området, så de handicappede ikke bliver gjort til genstand for politiske spilleregier.

Erik Larsen (V):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til socialministeren, fordi vi nu har fået denne redegørelse, og også tak, fordi vi får redegørelsesdebatten her i Folketinget. Så vil jeg gerne på Venstres vegne udtrykke håb om, at vi kan vende tilbage til at få en årlig redegørelse og en årlig drøftelse her i Folketinget af de handicappedes vilkår, så vi kan få lejlighed til hvert år at gøre status og have visioner på det her vigtige område.

Vi har jo at gøre med et område, hvor ingenting kommer af sig selv, men hvor mange skal bidrage for at skabe bedre vilkår og ligestilling og ligebehandling.

I Venstre er vi utrolig glade for de mange positive tiltag, som findes i ministerens redegørelse. Jeg er også glad for at kunne sige, at det er et bredt flertal i Folketinget, der har stået bag langt de fleste af de tiltag, som er omtalt, herunder at Venstre også positivt har deltaget i den lovgivning, som ligger til grund for mange af tiltagene.

Af de særlige positive tiltag vil jeg gerne nævne de forbedrede muligheder for personlig assistance til handicappede, der har et arbejde, herunder de forbedrede muligheder for personlig assistance til undervisning og videregående uddannelse. Og jeg vil nævne et lige så vigtigt tiltag, isbryderordningen, hvor nyuddannede handicappede får en praktikordning med løn-tilskud.

Der er selvfølgelig en særlig grund til, at jeg fokuserer specielt på de mere arbejdspladsrelaterede initiativer. Og det er selvfølgelig af den grund, at vi i Venstre finder, at det er utrolig vigtigt, at de, som har mulighed for at have en tilknytning til arbejdsmarkedet, selv om de har et handicap, får den mulighed, og at vi letter vilkårene og søger at skabe baggrund for, at man kan deltage og få alle de positive og socia-

le menneskelige relationer, som følger med at have en tilknytning til et job.

Ministeren skriver i indledningen til sin redegørelse, at man med de to redegørelser i dag lægger op til en folketingsdebat om initiativer til at fremme handicappedes adgang til de fysiske omgivelser og til mere generelle perspektiver i udviklingen af handicappolitikken. Jeg vil gerne sige, at den opfordring vil vi gerne sige tak for, og vi deltager gerne ikke alene her i Folketingssalen i dag, men også i den kommende tid i en udveksling af synspunkter, der kan opfylde de ønsker, som vi har til handicappolitikken.

Men jeg vil godt sige, at når jeg læser ministerens redegørelse, så savner jeg, at ministeren selv i redegørelsen tager hul på den vision eller det oplæg til debat om visioner på området. Det er i virkeligheden langt hen ad vejen en opremsning af initiativer, som allerede er taget, og som allerede er sat i gang.

Derfor vil jeg benytte min taletid her til også at tage nogle af de ting frem, som jeg mener mangler i redegørelsen, og som er mere fremadrettede. Jeg vil gerne starte med at nævne spørgsmålet om tilgængelighed. Jeg mangler i redegørelsen et afsnit om Trafikministeriets arbejde for at forbedre de handicappedes vilkår, når man bruger offentlige transportmidler, herunder i høj grad DSB. Jeg synes, at ministeren bør gå tilbage til trafikministeren og bede om, at man i høj grad får en drøftelse af at forbedre vilkårene specielt omkring DSB's aktiviteter. Jeg synes, at jo længere man kommer ud – jeg vil ikke engang sige på landet, men ud i provinsen – jo mere besværliggøres handicappedes muligheder for at anvende DSB og den kollektive trafik. Det besværliggøres i helt unødigt grad, mulighederne er alt for få.

Omkring det kommunale engagement i forhold til at udføre og administrere den lovgivning, som vi har lavet her i Folketinget, som har noget at gøre med de handicappedes vilkår, vil jeg gerne, at vi giver hinanden håndslag på i dag, at vi vil følge udviklingen i de nye sociale love meget nøje, og at vi vil evaluere den måde, hvorpå kommunerne administrerer lovgivningen, med henblik på at vi sikrer, at de intentioner, som vi har lagt ind i lovgivningen fra Folketingets side, specielt omkring de handicappedes nye muligheder, følges meget nøje op og herunder også, at det klagesystem, vi har indført omkring praktisk bistand m.m., evalueres i passende omfang for at finde ud af om det,

vi her har vedtaget, også kan fortsætte i fremtiden.

Jeg vil slutte med at nævne det område, som jeg savner allermost i redegørelsen, når man taler om visioner om fremtiden, og det er nogle overordnede udmeldinger fra regeringens side omkring en kommende førtidspensionsreform. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg er skuffet på Venstres vegne over, at der ikke i redegørelsen er et sådant afsnit om visioner.

Jeg vil sige, at for os i Venstre er det utrolig vigtigt, at vi får lavet en reform, at vi får gennemført en reform her i Folketinget – helst med meget bred opbakning – på førtidspensionsområdet, så vi kan komme væk fra den forfejlede politik, som vi må sige der har været ført, nemlig at hvis ikke man var 100 pct. til arbejdsmarkedet, så kunne man ikke deltage i arbejdsmarkedet og i det liv, der følger med.

En anden ting, som i den forbindelse er værd at tage op og ændre på, er det med, at det skal kunne betale sig at arbejde, uanset om man har et handicap. Det skal kunne betale sig, uanset om man har et job på helt normale vilkår, eller man har et fleksjob eller et skånejob. Det synes jeg også skal være en vision for en revision af førtidspensionsområdet. Det er jo sådan i dag, at for mange kan det simpelt hen ikke betale sig at arbejde; at bruge de evner og den uddannelse, man har.

Jeg mener også som en tredje ting, at for handicapgruppens vedkommende er det vigtigt, at vi prøver at gøre op med noget af alt det bureaukrati og tilskudstyranni, som findes i reglerne og i lovgivningen, at vi finder ud af en model, hvor vi i højere grad giver de handicappede mulighed for at prioritere og vælge inden for egen økonomi. Det er for mig en vision, at vi giver de mennesker mulighed for at prioritere ud fra egen økonomi, ligesom alle vi andre prioriterer og vælger. Det har i høj grad noget at gøre med lighed.

Socialministerens redegørelse viser som sagt mange gode tiltag på handicapområdet, og jeg vil sige, at vi vil være meget opmærksomme i den kommende tid og håber, at regeringen vil tage nogle af de ting op, som jeg har nævnt her, og at vi kan komme ind i en periode, hvor vi virkelig lægger os i selen for at få en førtidspensionsreform. Men uanset hvilke praktiske foranstaltninger vi vælger, der kan gøre hverdagen nemmere for de handicappede, gøre det nemmere at komme rundt, gøre det nemmere at modtage hjælp, så må vi aldrig glemme, at ud-

gangspunktet for en visionær handicappolitik er at forbedre kvaliteten for de handicappedes vilkår og liv.

Jeg håber, at en fremtidsorienteret handicapolitik kan afspejle, at vi respekterer, at alle mennesker besidder evner og ressourcer, og at ingen skal stå tilbage med de evner og ressourcer ubrugte, men at vi vil skabe rammer for, at man kan deltage i et aktivt liv på linje med og så tæt på det, som alle vi andre gerne vil. På det område sætter vi i Venstre lid til, at socialministerens brug af begreber som et socialt og rummeligt arbejdsmarked også vil afspejle netop den kommende tids politik på det område.

Jens Heimbürger (KF):

Jeg vil også gerne starte med på Det Konservative Folkepartis vegne at takke for redegørelsen, og det er ikke kun af høflighedsgrunde. Jeg mener rent faktisk, det er en god redegørelse, og når jeg så hæfter mig ved, at der mangler nogle andre emner, så er det altså ikke udtryk for, at jeg er uenig i det, der er i redegørelsen, men at vi jo skal videre.

Jeg vil godt starte med at nævne nogle af de konstruktive elementer, som vi især hæftede os ved, og det er, at vedtagelsen af loven om kompensation til handicappede i erhverv samt forsøget med den såkaldte isbryderordning for nyuddannede handicappede og reglen om personlig assistance til handicappede i erhverv er nogle af de elementer, som er med til at forbedre de handicappedes mulighed for en plads på arbejdsmarkedet, og det er en type ordninger, som vi har været med til at støtte og gerne støtter fremover.

Der er selvfølgelig også nogle områder, som ikke er nævnt, og hr. Erik Larsen var inde på det til sidst. Jeg vil så indlede min tale med at berøre det allerede nu, og det er selvfølgelig førtidspensionsområdet. Jeg ved godt, at vi skal drøfte det på et senere tidspunkt, og at det ikke er en førtidspensionsdebat i dag, men alligevel vil jeg gerne slå fast, at Det Konservative Folkeparti ønsker et tostrengt førtidspensionssystem, således at de helbredsbedingede ydelser adskilles fra de socialt betingede ydelser.

Så opnår vi en præcisering, som vel i og for sig også er det, som er nødvendigt for at forstå de handicappedes situation, og vi opnår også den præcisering, der skal være med til at gøre det klart, at personer med meget stærkt nedsat erhvervsevne eller ofte slet ingen erhvervsevne har en helt anden mulighed – eller manglende

mulighed – for at forøge deres livstidsindkomst på et senere tidspunkt.

Så vi vil måske samtidig kunne få en forenkling af det nuværende system, og vi vil tilstræbe, at de handicappede bringes i en økonomisk situation – uden at udstede blankochecks heroppefra i dag – der gør, at de selv kan prioritere deres forbrugsønsker, uden at de skal gøres til genstand for sagsbehandling hver eneste gang om bevilling af diverse tillæg. Det er en vision, og den vil vi gerne arbejde efter. Det er jo gruppen af svært handicappede, som har behov for en forbedring på det her område, som på pensionsområdet har behov for at få mulighed for at få oparbejdet en bedre pension, selv om de ikke har tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der har i sommerens løb været diskussioner om en førtidspensionsreform, og der har været diskuteret meget omkring fleks- og skånejob. Og vi har oplevet, at en af årsagerne til det selvfølgelig er, at finansministeren har været meget ambitiøs i sine udsagn om, at der måske kunne skaffes op mod 40.000 skåne- og fleksjob. Og den målsætning er vi jo sådan set ret positive over for, men vi må vel nok se i øjnene, at den måske er meget optimistisk. Jeg vil ikke sige, at den er naiv eller grebet ud af den blå luft, men det vil ikke kunne lade sig gøre uden visse sværds slag.

Så vi skulle måske i virkeligheden i første omgang tage fat på at kigge på de kommuner – og dér vil jeg også gerne advare mod, at man skærer alle kommuner over én kam – som forsømmer den revalideringsindsats, som ifølge loven skulle prøves, før brugen af skåne- og fleksjob bliver aktuel. Så vi ser frem til, at regeringen på det her område fortæller os, hvordan vi kan få strammet kommunernes, skulle man kalde det incitament. Hvordan får vi gang i revalideringen og omskolingen ude i de kommuner, hvor man har forsømt det?

Og dér kan jeg sige med det samme, at regeringen trygt kan regne med vores støtte i kampen mod de kommuner, der forsømmer den indsats, der burde være på revalideringsområdet. Det kunne jo være, at man skulle ændre refusionsindsatsen. Det kunne være et værktøj, men forsøg bare med guleroden først, vil jeg sige. Skal piskeren frem, må det jo blive i anden ombering.

I den debat, der har været i sommerens løb, har der været nævnt et par metoder, som jeg gerne vil advare imod, når det gælder spørgsmål om fleks- og skånejob. Den første advarsel

er et spørgsmål om kvoter og afgifter som reguleringsmodel, der skal tvinge virksomheden til at oprette flere fleksjob. Vi tror ikke på kvoter og afgiftssystemer. Vi tror, at det vil være ødelæggende for det store arbejde, der rent faktisk allerede er gjort og gøres ude i virksomhederne. Det er jo sådan, at der i dag er mere end – eller op imod – 300.000 personer med nedsat erhvervssevne, som fungerer i virksomhederne, også offentlige virksomheder, uden løntilskud.

Næsten 100.000 af dem – det er selvfølgelig et definitionsspørgsmål – men i hvert fald en meget stor gruppe af dem kan betegnes som egentlig handicappede, og mange af disse opfylder formodentlig kravet om at blive visiteret til fleksjob. Så konsekvensen, hvis vi presser på med at oprette flere fleksjob i form af kvoter eller afgifter eller noget andet, kan derfor blive, at de, der i dag beskæftiges uden løntilskud, ryger over på fleksjob. Og dermed kommer staten altså til at betale for en lang række aktiviteter, der findes i dag, og vi får i stedet for en hel masse personer på offentlige tilskud, som ikke er nødvendige, og det vil være spild af skattekroner, som kan bruges til anden hjælp for handicappede for den sags skyld.

En anden ting, der har været nævnt, er såkaldte offentlige skånejobvirksomheder. Nu behøver vi ikke at åbne en stor debat, hvis den allerede er blevet lukket, men jeg vil bare sige, at jeg også mener, at det vil være en forkert vej. Jeg mener, at offentlige produktionsvirksomheder er lidt forældet tankegods, som er uden sammenhæng med det, der virkelig er behov for, nemlig at vi får en integration, dér hvor alle vi andre færdes og er i ganske almindelige traditionelle virksomheder.

Så vi ønsker altså ikke at medvirke til et mere rummeligt arbejdsmarked, hvis det indbefatter en massiv forøgelse af den offentlige sektor.

Vi er meget tilfredse med at kunne konstatere, at i de kommuner, der til gengæld har oprettet frivillige sociale koordinationsudvalg med arbejdsmarkedets parter, er det lykkedes at oprette et større antal fleks- og skånejob end i andre kommuner. Og ifølge Center for Ligebehandling af Handicappede er det jo netop samarbejdsproblemerne eller mangel på erfaring på samarbejde mellem kommuner og virksomheder, der gør, at der ikke bliver skabt de her fleks- og skånejob.

Så vi har en tro på, at den nu lovpligtige deltagelse i det sociale koordinationsudvalg vil give en mindre omstændelig kommunal sags-

behandling og mere effektiv kommunikation ude omkring i kommunerne.

Jeg vil nævne et par områder til. Det ene er spørgsmålet om rettigheder. Når nu vi får alle de her mennesker i gang, som har lyst til at komme i gang, og som kan komme helt eller delvis i beskæftigelse, så er det jo naturligt, at vi giver dem den samme tryghed og de samme rettigheder, som andre har på arbejdsmarkedet. Derfor er vi også positive over for regeringens ønske om at give personer i fleksjob bedre dækning i tilfælde af ledighed. Det kan jo virke grotesk, hvis raske borgere, der rammes af ledighed, modtager en bedre støtte end personer med handicap, som kommer i samme situation. Det kan vi ikke være bekendt, og det skal selvfølgelig laves om.

Der er tanker om, at der ved udliciteringsprojekter skal stilles krav omkring virksomhedens sociale ansvar. Det er vi åbne over for. Men jeg vil godt sige, at jeg synes samtidig, at det skal være ret store udliciteringsprojekter, for er det først mindre virksomheder, vi begynder at stille meget specifikke krav til, så udelukker vi måske deres deltagelse i at give bud på disse arbejdsopgaver.

Sidst, men ikke mindst vil jeg nævne ledsageordningen. Vi har svært ved at se, at det på nogen måde kan retfærdiggøres, at i nogle kommuner fungerer det her ikke. Det er så afgørende for de handicappedes livskvalitet, at de har de 15 timer pr. måned, og de har krav på dem.

Endelig vil vi også gerne være med til at kigge på, om det er rimeligt, at når man fylder 67 år, så forsvinder den mulighed. Det er formodentlig de færreste, der bliver bedre i stand til at bevæge sig eller på anden måde komme rundt, fordi de fylder 67 år. Så det vil vi være indstillet på at kigge på.

Jeg vil slutte af med at sige, at vi meget positive over for, at der skal gøres noget mere på det her område. Demens er det sidste område, jeg kunne have nævnt – nu er min taletid brugt – og vi fortsætter det gode og det brede samarbejde.

Pernille Frahm (SF):

Jeg skal også starte med at sige tak for redegørelsen og tak for, at vi får en mulighed for at debattere den i Folketinget.

Men så er det også ved at være slut med takken, for i modsætning til den tidligere redegørelse, vi havde, synes jeg, der er en del proble-

mer i socialministerens redegørelse. Den giver et indtryk af, at det, vi har, er et spring fra tue til tue, at vi på trods af de gode intentioner fuldstændig mangler en overordnet handicap-politik, og at vi i virkeligheden mangler en overordnet strategi for, hvordan vi skal kunne gennemføre de gode intentioner, der ligger i f.eks. FN-resolutionen om tilgængelighed, som Danmark har tiltrådt.

Det er blevet foreslået af nogle, at man prøvede at lave et organ af embedsmænd eller andre, som overordnet skulle styre handicapproblematikken eller i hvert fald sørge for, at den blev taget op, at der var en opmærksomhed om den, og at man måske gennem det kunne få en linje.

Det er vi i hvert fald ikke afvisende over for, for sådan som det er nu, er der en tilbøjelighed til, at ideen om, at det her sådan skal gennemsyre alle områder, meget ofte fører til, at det bliver underlagt en masse andre ting, og at det får en tendens til at svinde bort, medmindre vi sådan lige kommer ind i helt specielle sager, og så får vi denne her »spring fra tue til tue«-oplevelse, når vi taler handicappolitik.

Jeg vil rose, at man har et afsnit om tilgængelighed i forhold til offentlig information, for når vi snakker tilgængelighed, må det naturligvis også handle om at have mulighed for at få information ikke alene om, hvilke tiltag der er på ens eget område, men om verden omkring én i det hele taget.

Der er blevet lavet nogle forsøg med hensyn til, hvordan det offentlige så lever op til de her tilgængelighedskrav, f.eks. staten, hvordan man er i stand til at gøre sine egne informationer tilgængelige. Nu er det jo sådan, at selv blinde kan komme på nettet i dag med de hjælpemidler, der findes, og ikke én af de 125 offentlige hjemmesider, der blev undersøgt, var tilgængelig, herunder heller ikke Socialministeriets egen hjemmeside.

Så selv om man et eller andet sted har en bevidsthed, en vilje, et ønske om det, så er det måske netop, fordi man ikke har en overordnet handicappolitik, en overordnet strategi på området, at der sker den slags svipsere.

I redegørelsen er der et afsnit om de individuelle kørselsordninger, og det er jo en af de ting, der har været med til at hjælpe på folks mulighed for at komme omkring, at gøre vores verden mere tilgængelig for folk, der har problemer med bevægelsen. Men det overser altså nogle vigtige detaljer. For eksempel viser det

sig i strid med den overordnede idé, der var om, at de individuelle kørselsordninger skulle have takster, der var sammenlignelige med i hvert fald anden offentlig transport, at taksterne mange steder ligger langt over og nogle steder på det dobbelte af, hvad taksterne ellers er. Og her taler jeg så oven i købet om taksterne, hvis man køber en enkeltbillet, ikke om de rabatorninger, der findes med klippekort, månedskort osv.

En anden ting, der giver problemer med hensyn til de individuelle kørselsordninger, er, at ordningen om de 104 ture nogle steder administreres så stift, at det næsten er umuligt for brugerne at anvende dem, så man får ordentlig glæde af dem. For eksempel er det sådan, at man nogle steder kræver, at de 104 ture deles op kvartalsvis, så man i hvert kvartal skal anvende 26, og det betyder, at man skal sørge for, at ens familie og venner er så søde og rare at blive født sådan fordelt over hele året, så fødselsdage og julen og andre højtider, man gerne vil deltage i, ligger spredt. Enhver ved jo, at sådan ser det ikke ud. Det er sæsonbestemt, hvor når man har brug for at komme ud; på andre tider af året er behovet måske ikke så stort. Så den firkantethed, det stivsind omkring det her er altså med til at gøre ordningen mindre attraktiv, end den burde være.

Dertil kommer, at man nogle steder oven i købet afskærer folk fra at købe ekstra ture. Alt så de 104 bliver ikke bare reglen, det bliver hovedreglen, det bliver en regel, man ikke kan dispensere fra. Det gør det vanskeligt.

En anden ting er, at personer under 18 år ofte ikke kan få lov at deltage i denne ordning, ikke kan være med i den. Men det er jo ikke sådan, at fordi man er sytten et halvt eller seksten, har man nemmere ved at komme rundt, hvis man er bevægelsehandicappet. Så det synes jeg er nogle af de problemer, der er.

Der er en ting til, nemlig at den definition, der er af den individuelle kørselsordning, som hedder, at det er fra dør til dør, nogle steder defineres som fra fortovskant til fortovskant. Så er vi altså lige vidt, medmindre man er så heldig at bo et sted, hvor der er lifter her og lifter dér, og at det sted, man skal til, er udstyret på samme måde, eller at man har én, der stiller op og bærer én op og ned. Det er altså ikke nogen rar måde at definere det på.

Den kørselsordning, der er, burde udvides til at omfatte flere grupper. Sådan som det er nu, er det personer, der har ganghjælpemidler, der

kan anvende den, men blinde kan f.eks. ikke, folk med svære hjertelidelser kan ikke, eller døvblinde, eller der kunne være grupper af udviklingshæmmede, som også kunne have brug for denne ordning, og da er kriterierne altså meget firkantede.

Det ville også være en god idé, hvis man gjorde noget ved den individuelle kørselsordning, når det handler om at komme fra landsdel til landsdel. Der er nu et samarbejde mellem amterne og en udligningsordning, hvis der ikke er vand imellem. Men hvis man skal fra København og så til, lad os bare sige Middelfart – og det er ikke et tilfælde, jeg nævner Middelfart – så bliver sagerne ganske vanskelige, medmindre man sørger for at komme på det tidspunkt, hvor personalet i Middelfart er der, så man kan komme af toget. Ellers må man jo fortsætte og så håbe, at man kan vende tilbage på et tidspunkt, hvor der er personale, så man kan komme af toget.

Der burde være en eller anden ordning, så man også kunne få hjælp til at komme fra toget og derhen, hvor man skal, og fra sit eget hjem ned til toget. Det ved jeg godt kræver et udstrakt samarbejde mellem amterne og DSB, og det er måske derfor, det ikke er nået så langt endnu, men det er i hvert fald noget, vi vil opfordre meget til at man ser på, at man får forbedret mulighederne her.

Så er der nogle afsnit om arbejdsmarkedsforhold, og der synes jeg nok, der er en tendens til, at når man snakker offentlig handicappolitik på det område, snakker man fleksjob. Der synes jeg man burde understrege, at det er altså andet og mere end fleksjob, man skal diskutere og forholde sig til, når det handler om arbejdsmarkedet.

Det offentlige ansvar gælder jo ikke bare sådan, at man skal sørge for, at de private virksomheder stiller job til rådighed, og man kræver, at de lever op til deres sociale ansvar. Det burde også gælde offentlige virksomheder.

Der er også nogle problemer, når vi stiller krav til de private virksomheder, f.eks. det, at reglerne om at få støtte til arbejdsredskaber eller hjælp til arbejdsredskaber ikke omfatter virksomhedernes mulighed for at leve op til helt elementære krav om sikkerhed, arbejdsmiljøregler osv., osv.

Sådan som det er nu, lever man i en gråzone, og der bliver set igennem fingre med det. Men det er en ubehagelig situation, både for folk i fleksjob og også for de virksomheder, som går

ind i denne ordning, at man ikke har en sikkerhed for, at det kan komme til at foregå på en ordentlig måde.

Når vi snakker om fleksjob, kan jeg altså ikke understrege nok, at kravet om, at man skulle have ret til at optjene dagpenge, er et helt væsentligt krav. Det fører til usikkerhed, og det fører til, at de, der overhovedet kan, ofte vil vælge pension i stedet for fleksjob, fordi der ikke er den tryghed i fleksjobbet, at man er sikret en indkomst, som der er, hvis man får pension.

Jeg hørte, at fru Karen Klint fra Socialdemokratiet var inde på nogle ideer om at lave en særlig ydelse til folk, der ryger ud af fleksjob. De ideer vil vi gerne være med til at se på også.

Så er der nogle ting omkring seniorydelsen, hvor jeg kan huske, at socialministeren i valgkampen sagde, at man burde fjerne 50-års-reglen fra kravet omkring seniorydelsen, men i redegørelsen fastholder man kravet, og det må vist være en smutter.

De handicapkompenserende ydelser forsvinder, når man bliver 67 år. Så bliver man ved et trylleslag rask. Det er sådan, at man har et krav, fra man er 18 år til man er 67 år. Hvis man er under 18 år, er det op til kommunen at afgøre, om man får disse ydelser. Det synes jeg er et problem. Det andet problem er så i den anden ende, nemlig at man ikke beholder retten til de handicapkompenserende ydelser eller hjælpemidler, når man bliver over 67 år. Når man er over 67 år, er man åbenbart ikke mere handicappet, så er man bare gammel. Sådan er virkeligheden jo ikke.

Til allersidst kan jeg tilslutte mig nogle af de ting, som hr. Erik Larsen sagde. Alt det her bygger jo på, at man har tryghed i sin forsørgelse, og derfor kommer vi altså ikke uden om, at vi må have den diskussion om førtidspensionen.

Jeg håber, at socialministeren i sin opsamling vil løfte sløret lidt for, om der kommer en førtidspensionsreform, eller om der ikke kommer en, og lidt mere om, hvad den vil gå ud på. Tak.

Inge Refshauge (DF):

Allerførst vil jeg sige tak til socialministeren for redegørelsen på det handicappolitiske område.

Der skal ikke herske tvivl om, at vi i Dansk Folkeparti ser meget positivt på denne redegørelse, og at vi går ind for ligestilling af handicappede i vort samfund.

Jeg vil så her ikke undlade at sige, at ligestillingen skal være ens over hele landet. Det skal

ikke være afgørende for ligestillingen af de handicappede, om man bor i en storby eller i en lille kommune ude i yderste klitrække.

Der skal sørges for, at handicappede får den hjemmehjælp, de har behov for, får stillet de hjælpemidler til rådighed, de har brug for. Man kan måske her diskutere, om kommunerne skal have en dispensation eller refusion fra staten. Vi ved godt, at de fleste kommuner har ondt i økonomien, og for en lille kommune kan det være en belastning, hvis man har én eller flere handicapfamilier.

Ledsageordningen, som trådte i kraft i juli i år, virker desværre ikke efter hensigten. I mange kommuner ligger den faktisk stille i skuffen endnu. Her må jeg så bede ministeren om at bede kommunerne ret kraftigt om at få den sat i gang. De handicappede har krav på 15 timers ledsagelse om måneden, og det må amterne – for dem, der bor på amtsinstitutionerne – og kommunerne nu tage fat på.

Vi så gerne denne ledsageordning udvidet til efter 67 år, for, som det rigtigt nok er blevet sagt af både Venstre, De Konservative og SF, bliver man jo ikke rask af at blive 67 år.

Dansk Folkeparti ser ligeledes meget positivt på De Samvirkende Invalideorganisationers udmelding om og forslag til en reform på førtidspensionsområdet. Men det er så noget, vi her i Folketinget også skal tage fat på, og dér går vi i Dansk Folkeparti meget positivt ind i forhandlingerne.

Dansk Folkeparti ser ligeledes positivt på, at handicappede får lettere ved at blive tilknyttet arbejdsmarkedet, ikke kun i den offentlige sektor, men også i det private erhvervsliv. Handicappede kan udmærket bestride rigtig mange job; det har de jo bevist, og de viser mange, mange steder, at de er en stor ressource for samfundet.

Vi ser også positivt på den såkaldte isbryderordning for de unge nyuddannede handicappede, og vi mener ligeledes, at det er en god idé at give løntilskud i op til 9 måneder for at få dem indsluset på arbejdsmarkedet.

Erhvervslivets sociale ansvar vil i de kommende år vise, forhåbentlig da, at rigtig mange handicappede kommer ud på arbejdsmarkedet og tager del i arbejdslivet her i samfundet. Her må der arbejdes meget, meget tæt med de handicappedes organisationer, for de har nemlig kendskab til alle de problemer, de handicappede har.

Der er afsat 14 mio. kr. på finansloven for 1998 til forskning og udviklingsprojekter på hjælpemiddelområdet. Det finder vi i Dansk Folkeparti er fint, og vi vil også gerne gå med til at afsætte lige så mange midler på næste års finanslov.

Dansk Folkeparti går fuldt ind for ligestilling og ikke mindst ligebehandling af handicappede i forhold til andre borgere. Der er meget lang vej endnu, men vi er godt på vej. Viljen her i Folketinget er bredt til stede.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Den handicappolitik, som redegørelsen beskriver, kræver et meget tæt koordineret samarbejde mellem ministerierne og ikke mindst mellem Socialministeriet og Arbejdsministeriet.

Men Centrum-Demokraterne synes, der har været en god udvikling inden for de seneste år vedrørende handicappolitik. Det er jo gået fra central administration, hvor spørgsmål vedrørende handicappedes forhold var samlet i én lov under ét ministerium, nemlig Socialministeriet, til, at man i dag i højere grad løser de problemer, et handicap giver, i det ministerium, problemet retter sig imod. Jeg tror i øvrigt, det var i Trafikministeriet, man begyndte.

Det, der har været tale om, er så en decentralisering i to tempi. Det har først været på det statslige niveau, fra ét fagministerium til flere ministerier, og så i det andet tempi fra stat og amt til kommune. Udviklingen på statsligt niveau har jo taget flere år og er endnu ikke faldet helt på plads. Der er derfor også et stort arbejde i de kommende år, før det decentrale net er blevet så fleksibelt, at det er i stand til at løse, til helt at koordinere den opgave, der ligger.

Endelig er der den helt store opgave, som man er nødt til at løse, inden ligebehandling af de handicappede bliver en del af hverdagen, og den opgave er efter CD's mening at ændre holdningen til handicappede i samfundet som helhed. For det at være handicappet er at være anderledes. Man bliver nødt til at bearbejde holdningerne, så det ikke er den enkelte handicappede, der bliver behandlet anderledes som person. Adgangen til uddannelsen, til hjemmet, til arbejdspladsen og adgangen til alt det, der for en ikkehandicappet er en selvfølge – det er dét, vi fra politisk hold skal sætte igennem bliver indrettet anderledes, anderledes brugbart, så alle får mulighed for at indrette sig efter lyst og evner.

At få ministerens redegørelse debatteret i Folketingssalen tror jeg nok er en fødselsdags-gave til Det Centrale Handicapråd, som blev oprettet i 1993, og Centrum-Demokraterne vil gerne takke ministeren for, at vi så her får mulighed for at sætte fokus på de handicappedes forhold. Det er faktisk nødvendigt at gøre det løbende, gerne hvert år, for det er det lange, seje træk, der har skullet til, og som jeg tror også i de nærmeste par år skal til.

Fra statens side mener jeg at lovgivningen med de seneste initiativer stort set er på plads. Opgaven bliver så i takt med erfaringerne og de ankesager, der indløber, at ændre på lovgivningen, så den i højere grad bliver tilpasset udviklingen og de faktiske forhold. For i den kommunale, decentrale model ligger der store fordele, men der er også både hos Centrum-Demokraterne og de handicappede en bekymring for en alt for stor forskellighed i behandlingen fra én kommune til en anden.

Derfor vil der også meget forståeligt komme et pres på lovgivningen fra Folketinget, hvis det skulle vise sig, at de decentrale myndigheder skønner sig helt ud af deres forpligtelser. Det er analogt med den situation, vi aktuelt står midt i på området praktisk hjælp i eget hjem. I sådanne situationer er det altid fristende politisk at indføre minimumsgrænser i lovgivningen, men så har man jo den store risiko, at så er det det, man får, så er det minimumsgrænserne, der bliver det almindelige.

En anden mulighed, som jo også er fristende, er at stramme lovgivningen, så man ikke behøver at være i tvivl om, hvad det er, der står. Men så fjerner man jo til gengæld også muligheden for det skøn, som vi alligevel alle sammen meget gerne vil have bliver der.

Kommunernes administration skal derfor følges tæt. Det skal den for at sikre, at det er de fordele, der er ved det lokale selvstyre i den decentrale model, som bliver det dominerende. Det kan man bl.a. gøre derved, at kommunerne indberetter til Socialministeriet om den praksis, som de har på de enkelte områder. Det kan være tildeling af invalidebiler, som man som regel altid har bøvlet med. Det er jo ikke ukendt, at der er stor forskel i praksis for tildeling fra én kommune til en anden.

Men når Centrum-Demokraterne trækker spørgsmålet om holdningsbearbejdelse frem, er det, fordi det er en forudsætning for ligebehandlingen af handicappede. Det er jo ikke nok at lovgive, hvis der ikke i befolkningen er skabt

en handicapbevidsthed, en bevidsthed om lige-værd.

Det havde ikke været så svært at varetage et arbejde, hvis det havde været en selvfølge, at adgangsforholdene og arbejdspladsen var i orden, hvis der hos arkitekten og arbejdsgiveren havde været den grad af handicapbevidsthed, der havde gjort, at disse ting havde været i orden, at det havde været en selvfølge. Derfor må handicapforståelse ind som en del af undervisningen i folkeskolen og i uddannelserne og ikke mindst tænkes med i den teknologiske udvikling, så vi ikke som nu skal rette de medier til, vi allerede har udviklet.

Den sektoropdeling, som redegørelsen giver udtryk for, kunne styrkes yderligere, hvis arbejdsformidlingens handicapkonsulent administrerede de økonomiske midler, der skal til for at få indrettet arbejdspladsen for den enkelte handicappede. Det synes jeg ville være et fornuftigt ønske fra de handicappede, og det ville også lette det administrative besvær, der altid er alligevel, selv om den bedste vilje er til stede ved samarbejdet.

Men særlig interessant er Forskningsministeriets indsats vedrørende informationsteknologiens tilgængelighed, for det gælder alle grupper af handicappede. Jeg har med glæde set projekter, der er rettet mod udviklingshæmmede og deres mulighed for at gøre brug af den nye teknologi, fordi det vil give også dem en helt ny mulighed for at opbygge et netværk, og det vil være meget gavnligt på det område.

Så er det også i Socialministeriet besluttet at iværksætte et treårigt forskningsprogram for handicapområdet. Det er så rettet mod handicapbørn og deres forældre. Der kommer efterfølgende en forskningskonference, som skal søge at give et overblik over den igangværende forskning, og hvad der så i øvrigt er af forskningsbehov på området. Det synes jeg har været forsømt. Vi mangler faktisk et tilbuds-gående, grundlæggende materiale, så vi kan udvikle videre på det område. Jeg synes, det er en rigtig god idé.

Afslutningsvis vil jeg da nævne det længe ventede initiativ fra socialministerens side om retssikkerhed for mennesker med psykiske handicap, og herunder kommer så også demente. Rapporten fra udvalget er afleveret til ministeren, og der er oprettet det, som ministeren kalder en studiekreds, til at gennemgå de enkelte punkter i udvalgets rapport.

Fra Centrum-Demokraternes side er vi enige i, at det haster med at få klare regler på området, ikke alene for de mennesker, der skal leve med reglerne, men da også for de personalegrupper, der skal forvalte dem. Og dér vil jeg godt sige med det samme, at fra CD's side lægger vi i det arbejde vægten på det, man kunne kalde for mindsteindgrebsprincippet, så vi ikke i vores bestræbelser på at klargøre juridisk kommer til at indføre forældede restriktioner over for de grupper i befolkningen, som der her er tale om. For spørgsmålet er, om fastspænding og muffetøj hører til i en velfungerende socialektor på kanten af det ny årtusind. Det mener vi fra CD's side ikke.

Anders Samuelsen (RV):

Jeg vil også gerne på Det Radikale Venstres vegne starte med at takke for redegørelsen. Handicappedes vilkår og muligheder for at deltage i samfundslivet på lige vilkår er et politikområde, der skal holdes løbende øje med.

En vigtig grund hertil er, at Danmark ikke som f.eks. USA og Australien har baseret sit ligestillingsarbejde i forhold til handicappede på antidiskriminationslovgivning, men primært på positiv motivation, holdningsbearbejdelse, incitament og kompensation.

Det har der været bred enighed om såvel i politiske kredse som i handicaporganisationerne. Det passer bedst til vores kultur og livsindstilling at bruge bløde, frivillige eller aftalebaserede virkemidler frem for påbud, kvoteordninger og sanktioner, som i den sidste ende i hvert fald efter Det Radikale Venstres opfattelse kunne have meget negative bivirkninger.

Arbejdsmarkedet kan være et eksempel herpå. Hvis der stilles håndfaste krav om, at virksomheder skal ansætte X antal personer i støttede job pr. f.eks. 100 medarbejdere for at undgå økonomiske sanktioner fra samfundets side, mener vi, at vi mindst risikerer to ting: for det første at virksomhederne fralægger sig ansvaret ved at betale sig fra at beskæftige sig med området, og for det andet og som en helt anden konsekvens, at de konverterer nogle af de mange stillinger, der i dag varetages på ordinære vilkår, til fleks- og skånejob blot for at kunne leve op til nogle opsatte måltal.

Denne problemstilling er det også for os politikere væsentligt at holde sig for øje, hver gang vi kommer ud i pressen med nye måltal om, hvor mange der skal ansættes i den ene eller den anden ordning. Målet er og skal fortsat

være, at ansættelse skal foregå på normale vilkår med udgangspunkt i, hvad den enkelte kan, i stedet for i, hvad han eller hun ikke kan.

Fleks- og skånejob er sekundære løsninger, som, hvis de bruges, meget gerne må blive betragtet som overgangsordninger på vej mod ordinær beskæftigelse.

Dette var blot for at tage ét hjørne.

Der er således mange gode grunde til at motiver i stedet for at sanktionere, men – for der er et men – den bløde tilgang med vægt på nøgleord som positiv motivation, holdningsbearbejdelse, incitament og kompensation nødvendiggør stadig overvågning og løbende justeringer. Derfor er det vigtigt og godt, at vi siden 1994 har haft et center for ligebehandling af handicappede, som holder øje med handicappedes ligestilling under skiftende samfundsvilkår og lovgivning.

Hvordan kommer vi så videre? For Det Radikale Venstre er der ingen tvivl om, at det offentlige bør gå foran. Et aktuelt eksempel, som også er omtalt i handicapredegørelsen, er handicappede adgang til at bruge IT og Internet og i det hele taget få adgang til offentlig information.

Den teknologiske udvikling indebærer på mange måder store fremskridt for handicappedes livsudfoldelse både privat og arbejdsmæssigt. Men f.eks. de synshandicappede risikerer at blive hægtet af, fordi avanceret grafik og animationer fylder stadig mere på hjemmesiderne, også på de offentlige. Her kan det være nødvendigt med vejledning og retningslinjer, der kan sikre, at i hvert fald de offentlige hjemmesider er bygget op, så også f.eks. synshandicappede får mulighed for at følge med. Udvalget om offentlig information er kommet med en række konkrete anbefalinger, som er lige til at tage fat i og arbejde videre med.

I den handicappolitiske redegørelse er der peget på en række områder, hvor der allerede er taget initiativer, som peger fremad, lige fra bedre ledsageordninger til bedre muligheder for personlig assistance til handicappede i erhverv i forbindelse med efteruddannelse, alt sammen meget godt og meget positivt.

Skal jeg nævne to konkrete områder, hvor Det Radikale Venstre godt kunne problematisere og stille spørgsmål, skulle det for det første være rettigheder i forbindelse med beskæftigelse på særlige vilkår. Vi havde en debat om det i Folketinget i sidste uge, og det viste sig heldigvis, at der var en bred forståelse for og enighed

om, at det er nødvendigt med bedre løsninger end dem, som vi kender i dag, på specielt spørgsmålet om forsikring mod ledighed, rettigheder til omskoling og rettigheder til ydelser fra 60-års-alderen.

For det andet kunne det også være værd at kigge på, når vi igen tager udgangspunkt i arbejdsmarkedsforhold, om der kunne være en anden måde at løse bevillinger i forbindelse med arbejdspladstilretning på, end at det skal foregå over kommunen, hvis det f.eks. er AF, der står for formidlingskontakten.

Konkluderende er det glædeligt at se, hvordan FN's standardregler om lige muligheder for handicappede, vedtaget på FN's generalforsamling i december 1993, tilsyneladende fungerer som en tilskyndelse til løbende selvransagelse i ministerier og andre offentlige myndigheder.

Standardreglerne peger på en række vigtige indsatsområder, f.eks. tilgængelighed, uddannelse, beskæftigelse, kultur, fritid og sport. På de fleste af disse områder er der sket en positiv udvikling i vort samfund, siden standardreglerne blev vedtaget, om ikke altid som en direkte følge af standardreglerne så i hvert fald ofte med henvisning til standardreglerne, som således fungerer som en løftet pegefinger og en huskeliste for os alle.

Den handicappolitiske redegørelse er et godt supplement til en god udvikling, som hver dag bringer os et skridt nærmere mod reel ligestilling og ligebehandling af handicappede. Men det er kun skridt, vi tager, enkelte skridt ad gangen, og der er lang vej endnu.

Jeg vil slutte af med at henvise til filosofen Rawls, som på et tidspunkt sagde, at når vi skal indrette vores samfund, bør vi forestille os, at vi er i en situation, hvor vi ikke selv ved, hvor vi bliver placeret i det samfund, som vi bygger op. Vi skal altså ikke på forhånd vide, om vi bliver født med en guldskæ i munden, om vi bliver født som handicappede eller vi bliver født i en rendesten. Det er et meget godt og sundt udgangspunkt at have, også for os lovgivere.

Som jeg har hørt debatten indtil nu i dag, lyder det også, som om der er bred enighed om, at det er den tilgang, det er det udgangspunkt, vi skal bruge, når vi lovgiver.

Jette Gottlieb (EL):

FN's standardrettigheder for handicappede er ligesom Folketingets beslutninger fra 1995 om ligebehandling af alle borgere ikke en konvention; det er kun en hensigtserklæring. Og det er

kendetegnende for den måde, langt størstedelen af det danske samfund tager dem alvorligt på. Ligestilling er en meget ambitiøs målsætning, og der mangler meget, før vi når hen i retning af noget, der ligner det. Ord mangler ikke, men praksis skorter det på. Lad os starte fra en ende af.

For at blive behandlet lige må man også have lige adgang til offentlig information. Ministerierne bestemmer selv deres retningslinjer. Det er f.eks. påfaldende, at Socialministeriet ikke ser sig i stand til at levere den nye servicelov på diskette til en blind person, så man kan få den læst op på sin computer.

Er man døv, står det heller ikke for godt til. Der findes regler om døvetolke i forbindelse med arbejde, uddannelse og retshjælp, men ingen regler for tolke f.eks. ved hospitalsindlæggelser eller muligheder for at deltage i forældrebestyrelsesarbejde, offentlige møder, samfundsdebatter og den slags ting. Statens Informationstjeneste har ikke noget at skulle have sagt, og der eksisterer ingen samlet plan for, hvordan det skal gennemføres på lang sigt.

Til gengæld er der blevet afsat nogle millionbeløb til universel design, forbedret syntetisk tale på dansk og lignende. Men spørgsmålet er, om det er den rette prioritering. Man satser meget på Internettet, men det er stadig en begrænset del af befolkningen, som gør brug af det. En stor del af syns- og hørehandicappede er f.eks. over 67 år og havde måske mere brug for, at information var tilgængelig på de mere almindelige medier frem for store, forkromede prestigeprojekter.

I redegørelsen mener man, at de individuelle kørselsordninger fungerer tilfredsstillende. Det synes jeg nu ikke er rigtigt. Siden HT's handicapkørsel er blevet privatiseret, har brugerne kunnet mærke det stigende arbejdspress. Chaufførerne kører ofte i 12 timer i træk eller mere, og tidsplanerne er så stramme, at de føler sig presset til at undlade at bruge trappemaskiner og i stedet for bumper kørestolene ned trin for trin for at spare tid.

Der har også været sager i dagspressen omkring chauffører, der er blevet sendt ud uden nødvendig oplæring. Handicapkørsel bør være en kommunal opgave og ikke et forretningsobjekt.

Først for nylig er der kommet enkelte lempelser i muligheden for at benytte HT-handicappordningerne til læge- og tandlægebesøg, og det er tankevækkende, at kun 2 pct. af landets

helseklinikker, dvs. læger, tandlæger m.v., er tilgængelige for kørestole.

Omkring de erhvervsrettede initiativer skæmmes det hele unægtelig af det lille ord lønsomhed – det skal kunne betale sig for virksomheden. Men vi er dog positive over for nogle af tingene, f.eks. ideen om, at en arbejdsgiver kan få støtte til at ansætte nyuddannede handicappede på prøve i f.eks. 3 måneder, hvis der sikres imod misbrug. Mange af barriererne mod at få handicappede ind på det ordinære arbejdsmarked handler jo mere om uvidenhed og fordomme end om kvalifikationer og praktiske problemer.

Vi lægger stor vægt på muligheden for ordinært arbejde med de hjælpemidler, der så er nødvendige. Men skal der endelig være tale om fleksjob, ja, så lægger vi lige så stor vægt på, at de er forbundet med arbejdsmarkedet og de fagretlige rettigheder på lige fod med ordinære job, sådan som vi f.eks. selv har fremsat forslag om i beslutningsforslag nr. B 7.

Adgangen til uddannelse er et kapitel for sig, men der er ingen tvivl om, at en forbedret adgang til uddannelse også vil lette adgangen til arbejdsmarkedet. Også på det område vil vi gerne se ligestillingen i praksis. For mig er det et stort problem, at sektoransvaret stadig er uafklaret. Det var det i øvrigt også for et år siden. Det er et stort problem, at man ikke ser uddannelsesadgangen som et uddannelsesproblem, men som et handicapproblem, og det vil sige, at det bør være uddannelsesinstitutionernes adgangskrav, der afgør, om man får mulighed for en uddannelse, og ikke om der tilfældigvis – mere eller mindre tilfældigt – er adgang til at få de hjælpemidler, man skal have for at kunne deltage.

Deltagelsen i det almindelige kulturliv giver stadig problemer, ikke mindst for kørestolsbrugere. Vil man i biografen, må man ofte affinde sig med, at den film, man gerne ville have set, desværre vises i underetagen, der er for mange trapper, personalet kan ikke hjælpe, og man må nøjes med en anden film eller tage hjem igen. I øvrigt skal man have en dunk med til at tisse i i mørket, for der er ikke adgang til et toilet.

Den nye servicelov har indført en del forbedringer, men desværre også en række forringelser. Bl.a. er der skåret drastisk i tilskuddet til hjælpemidler. En læsebåndoptager f.eks., der skal bruges af en blind, for at vedkommende kan deltage i en almindelig undervisning på lige fod med andre, regnes ikke længere for et

hjælpemiddel, men for et forbrugsgode og skal dækkes af personen selv. Det samme gælder tilskuddet til handicappede børn. Det handler om økonomi og om, at opfindsomheden er væsentlig større, når det gælder besparelser, end når det gælder om at finde løsninger, der giver lige muligheder.

Staten har skåret i den refusion, man gav kommunerne på de personlige tillæg. Kommunerne svarede igen med at sende regningen til de handicappede selv. Hvis man kun har 3.000 kr. til rådighed til sig selv om måneden, er en merudgift på op til 5.000 kr. om året noget, der virkelig kan mærkes.

Den nye ledsagerordning er et skridt i den rigtige retning, selv om det rent faktisk er diskriminerende, at vi nægter den til mennesker over 67 år. Ideen er jo, at man kan få betalt en person til at ledsage én på lægebesøg, familiebesøg, socialt samvær, kultur osv., osv. i femten timer pr. måned, og kravet er, at man ikke er i stand til at færdes selv.

Men reglen er uklar i virkeligheden. Blinde kan f.eks. sagtens færdes i et kendt nærmiljø, men de er jo på herrens mark, hvis de skal længere væk.

Man kan også tale om Folketingets adgangsveje, hvad det angår. Det er ikke specielt nemt at færdes her i Folketinget, det er ikke specielt nemt at komme rundt med kørestol, det er ikke specielt nemt, hvis man er blind. Folketinget har ikke gjort noget særligt for, at handicappede kan deltage i de muligheder, andre borgere har for at komme til orde i forhold til folkestyret.

Endelig er der et afsnit om retssikkerhed. Det er godt, at Ombudsmanden er koblet på klagesystemet, for der mangler forståelse for de handicappedes forhold. Det er også godt, at man har lempet adoptionskravet, men der er et alvorligt problem, som slet ikke er løst, og det gælder spørgsmålet om de tidsbestemte straffe. Virkeligheden viser, at psykisk syge afsoner betydelig længere straffe for samme forseelser end andre borgere. Det er et groft brud på menneskerettighederne. Er folk syge, skal de have behandling på et hospital, ikke i et fængsel.

For kun tre år siden byggede man en ny politistation og retssal i Hillerød. Den er umulig at indtage, hvis man sidder i en kørestol, og man har således måttet afholde retsmøder ude på torvet af samme grund. Det er ikke at ligebehandle borgerne at udsætte mennesker i en præker og privat situation for sådan en behandling.

Vi vil gerne have ligestilling, siger vi, men så har vi i øvrigt lige 117 andre hensyn, der er vigtigere. Det er ikke nok med gode viljer. Kolding Kommune er mig bekendt den eneste danske kommune, der har besluttet at efterleve FN's beslutning om ligebehandling.

Vi skal skabe øget opmærksomhed på, at alle mennesker ikke er ens, og at handicappede er en del af samfundet. Det skal begynde i folkeskolen. Viden om tilgængelighed skal være en integreret del af alle uddannelser, men især selvfølgelig på arkitekt- og ingeniøruddannelserne. Måske burde hver kommune forpligtes til at oprette et handicapråd med høringsret på lige fod med ældrerådene.

Det er godt at have visioner, men skal de nogen sinde realiseres, er det altså ikke nok med hensigtserklæringer. Det gælder for denne redegørelse, som det gjorde for by- og boligredegørelsen, at ordene hele tiden hedder: henstille, inddrage, beskrive, informere, undersøge, analysere, tage kontakt til osv. Det hedder ikke: anlægge, indføre, investere, bygge, sikre – for slet ikke at snakke om: har anlagt, har indført, har investeret, har bygget og har sikret.

Jeg håber, at de næste handicapredegørelser bruger lidt mere fra den ordbog.

Kim Behnke (FP):

Hr. Tom Behnke sidder til andet møde i øjeblikket, og derfor får jeg fornøjelsen af ganske kort at sige lidt om, hvad Fremskridtspartiet mener.

Vores opfattelse er den, at uanset om vi ser os om her i Folketinget eller i samfundet omkring os, er det meget sjældent, at man møder en bevidst modvilje mod at hjælpe handicappede så godt som overhovedet muligt.

Men der er en tendens til, at hvis man har glemt at tage de handicappede med, bliver der peget fingre, og så skal man helst være meget brødbetyngt over, at man ikke har husket det.

Når der i forbindelse med redegørelsen her tales om, at man skal styrke de handicappedes adgang til information, er vi fuldstændig enige. Ikke desto mindre havde Fremskridtspartiet eksisteret i tyve år, før vi pænt blev gjort opmærksom på, at vores udmærkede partiprogram jo ikke fandtes for syns- og læsehændicappede. Straks, vi fik det oplyst, valgte vi selvfølgelig at få det indspillet, og i dag er det tilgængeligt for alle på den måde.

Men det var altså ikke manglende vilje eller manglende respekt for de handicappede, der gjorde, at vi gennem tyve år ikke havde husket

på det. Vi skulle bare mindes om det. Og sådan er det, når det gælder de handicappedes vilkår. Vi skal alle sammen mindes om det, fordi vi er meget hurtige til at glemme, hvordan det er, når man selv lever en såkaldt normaltilværelse.

Vi synes, der er grund til, når man ser på sådan en redegørelse, dels selvfølgelig at glæde sig over alt det gode, der er sket, og de mange fremskridt, der jo reelt er sket rundt omkring, dels også at kigge fremad og se: Hvad er det så, vi har foran os? Og en af de glædelige ting, vi kan konstatere, er jo, at i takt med, at ledigheden er faldet, er mulighederne for at finde rigtig beskæftigelse til handicappede blevet større.

Hvis en arbejdsgiver er trængt, hvis en virksomhed står over for afskedigelser, fyringer, ja, så kan det være svært at få forståelse hos resten af medarbejdergruppen for, at man samtidig nyansætter folk, der er handicappede, og at virksomheden ofrer ressourcer på det.

Hvis derimod virksomheden er i fremgang og man nyansætter folk, ja, så er det nemmere at få forståelse og opbakning også hos resten af personalet. Derfor skal vi selvfølgelig udnytte den situation, at ledigheden er faldende.

Kigger vi lidt ud i den store verden, ser vi, at et af de steder, hvor der er decideret mangel på arbejdskraft, f.eks. er i staten Florida i USA. De har – om nogen – nydt godt af det kæmpestore boom, der har været i jobskabelse i USA, og derovre ser man så, når der ligefrem er mangel på arbejdskraft, at man ikke alene fra det offentlige, men ikke mindst fra private virksomheders side er villig til at gå endog meget langt for at sikre sig at få fat i de handicappede og få dem ind og blive en del af den medarbejderstab, man har.

Rent faktisk er det sådan, at det at være handicappet næsten er blevet en fordel. Det er nogle, der bliver givet ekstra gode vilkår for at sikre, at de også kommer ind i virksomhederne. Det kunne vi godt drømme om også blev tilfældet i Danmark.

Men kigger vi så på de overvejelser, ministeren gør sig omkring skånejob og forskellige former for andre beskæftigelser, ja, så mener vi, at vi har nogle praktiske problemer. For når en virksomhed er kommet over den psykologiske barriere og beslutter sig for at ville have ansat en person med et handicap, ja, så er det offentlige system for dårligt til at vejlede virksomheden. Virksomheden henvender sig til kommunen, men får at vide, at den også skal have fat i amtet, osv. osv. Og for en virksomhed med en

travl hverdag kan det ikke nytte noget, at man ikke er i stand til at få et kvalificeret svar med det samme.

Derfor mangler vi, at der rundt omkring hos sagsbehandlere og andre medarbejdere i det offentlige er en større viden og et større overblik over, hvad der konkret skal gøres for den virksomhed, så det kan lade sig gøre at få skabt denne fleks- eller skånejobsituation.

Der bliver i redegørelsen også gjort lidt ud af at fortælle om status for informationsteknologien, og det er jo bestemt udmærket. Ganske mange handicappede har via computere og anden ny teknologi fået nogle muligheder, de ikke havde før, for at beklæde forskellige job.

Men der er et område, der ikke bliver skrevet i hvert fald så meget om, og det er mulighederne for, at handicappede kan få andel i de – nogle kalder det telearbejdspladser, andre kalder det distancearbejdspladser. Men det, det handler om, er, at man fra sit eget hjem kan udføre et job.

I øjeblikket er der i Danmark omkring 15.000 til 20.000 mennesker, der hver dag udfører deres arbejde fra hjemmet. Det er så kun peridisk, de overhovedet er på arbejdspladsen. De kan via computeren løse de opgaver, der hører til jobbeskrivelsen.

Vurderingen er imidlertid, at der i et land som det danske er plads til mellem 250.000 og 300.000 af disse telejob eller distancearbejdspladser. Og dér er der en stor mulighed for, at de handicappede – specielt de bevægelseshandicappede – kan komme i betragtning. For hvor det kan være besværligt for os andre at komme frem til en arbejdsplads, og hvor det af miljømæssige grunde kan være en fordel, at vi bliver hjemme og blot tænder for computeren frem for at ulejliges os ind til midtbyen, ja, så vil det være sådan, at for den handicappede er det jo en gave, at man har mulighed for at blive på bopælen, tænde computeren og så lave et stykke arbejde.

Derfor vil vi godt opfordre ministeren til, at man i samarbejde med forskningsministeren ser på de forskellige projekter, der er netop omkring distancearbejde, at man tager med i billedet, at handicappede her har en ekstra mulighed for at finde sig det, man kan kalde rigtig beskæftigelse. For dér er der nemlig ikke tale om job med tilskud af nogen art. Der er ikke tale om job, hvor de handicappede kan føle, at det mere er af medlidenhed, at de får arbejdet, end fordi der reelt er brug for dem. Ved disse

arbejdspladser er der tale om, at det er arbejde, som ellers ville være blevet udført af en uden nogen former for handicap.

Til sidst skal jeg sige, at Fremskridtspartiets grundholdning på det handicappolitiske område er, at alt, hvad der kan gøres, det skal gøres, og derfor vil ministeren opleve, at de forslag, der måtte komme om forbedringer på handicapområdet, hver gang vil blive modtaget positivt og med tilslutning fra Fremskridtspartiet.

Tove Videbæk (KRF):

Folketinget henstillede i 1993 til alle statslige og kommunale myndigheder samt private virksomheder, at man skulle efterleve princippet om ligestilling og ligebehandling af handicappede med andre borgere og tage hensyn til at skabe muligheder for hensigtsmæssige løsninger under hensyntagen til handicappedes behov i forbindelse med forberedelse af beslutninger, hvor hensyntagen overhovedet kan komme på tale.

Det er vigtigt at holde sig dette for øje som udgangspunkt og som grundlag i den her debat.

FN's såkaldte standardregler om lige muligheder for mennesker med handicap siger også klart, at det er handicappedes ret at kunne færdes i samfundet på lige fod med andre. Generelt er der sket en god indsats på området, men det halter stadig efter på nogle områder, for eksempel med hensyn til de individuelle kørselsordninger. Nogle amter tolker ordningen som transport fra kantsten til kantsten, mens det burde være fra dør til dør.

Ligebehandlingscentret peger i sin beretning på en række problemstillinger, der efter deres opfattelse ikke er i overensstemmelse med lovens intentioner og ligebehandlingsprincippet. Det nævnes, at kørselsordningerne ikke er landsdækkende, at ordninger ikke må anvendes til transport til behandling, terapi og lignende. Målgruppen er begrænset til svært bevægelseshæmmede personer, der på grund af deres fysiske handicap er afskåret fra at benytte offentlige transportmidler; der er begrænsninger i det antal ture, der kan bevilges, og ordningerne må ikke anvendes af personer under 18 år.

Der er stadig mange steder, hvor det er besværligt at færdes for handicappede, og rejser med DSB-tog er bestemt heller ikke en svir for dem.

Den nye lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v. har også medført væsentli-

ge forbedringer. Den nye lov om retssikkerhed og administration har indført koordinationsudvalg og andre tiltag, der også kan gavne handicappede, f.eks. regler om fortrinsadgang, bestemmelser om personlig assistance og forsøg med den såkaldte isbryderordning.

Der er dog også dårlige sider ved de nye sociallove. Center for Ligebehandling af Handicappede har i sin årsberetning påpeget, at det er underligt, at mange goder til handicappede bortfalder, når den handicappede fylder 67 år, og det er jeg enig med dem i. Det er underligt. Det gælder f.eks. muligheden for at få udbetalt et kontant tilskud til hjemmehjælp, som personen selv antager, og også ledsagerordningen falder væk, når man fylder 67 år. Det er underligt ud fra den betragtning, at fordi man fylder 67 år, bliver man jo ikke mindre handicappet, det må vist være tværtimod.

Når vi taler om fremtidens førtidspension, kan jeg sige, at vi i Kristeligt Folkeparti ser positivt på det forslag, som De Samvirkende Invalideorganisationer er kommet med. De nye sociallove stiller store krav til brugerne, der nu skal inddrages mere, men vi må sikre os, at det ikke går ud over de brugere, der har sværere ved at gøre opmærksom på deres behov.

De nye tiltag i sociallovene mangler endnu at bevise deres værd, men ministeren og også Folketinget bør følge godt med i resultaterne af de nye tiltag. Vi må sikre os, at det ikke bare bliver pæne ord på papir, men at vores ord også bliver til gerning. Derfor må det indskærpes kommunerne og andre, hvad de forskellige handicapordninger går ud på, og hvilke pligter kommunen og andre har over for de handicappede.

Regler kan være noget stift noget, men hvis reglerne suppleres af en mentalitetsændring hos beslutningstagerne og udøverne, så virker de. Derfor er det også vigtigt, at Folketinget signalerer vilje til at hjælpe og til at ligestille handicappede med ikkehandicappede. På den måde vil det blive lettere at være handicappet i Danmark, men det vil også blive lettere for kommende forældre at sige ja til børn, der ved fosterdiagnostik viser sig at være handicappede, for i Kristeligt Folkeparti mener vi, at alle mennesker har lige værdi og bør have lige ret også til livet.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg vil gerne takke Folketinget for en utrolig interessant og givende debat. Jeg synes, der har været trukket mange ting fremme, som vi kan

bruge til at arbejde videre med, mange konkrete store og små ting, hvor man kan sige, at det er fuldstændig rigtigt, at der er et problem her, og hvor vi så også i fællesskab må se på, hvad vi skal tage fat på først, hvordan vi skal prioritere, og hvordan vi kommer videre.

Det er lige præcis også det, der var meningen, da Folketinget i 1993 besluttede den måde at takle handicappolitikken på. Der blev vedtaget et beslutningsforslag, så vidt jeg husker, der netop gik ud på, at vi skulle have Center for Ligebehandling af Handicappede, vi skulle have Det Centrale Handicapråd, og på baggrund af deres årlige beretninger skulle der laves en redegørelse fra samtlige ministerier, sådan at man hele tiden tog temperaturen på, hvordan den handicappede verden selv ser på den politik, der bliver ført, især hvor der er mangler, og hvordan vi kan komme videre.

Det skulle regeringen så svare på med en redegørelse. Vi har sendt årsberetningen fra Center for Ligebehandling af Handicappede til samtlige ministerier, de skal så svare på kritikken, og det er resultatet af det, der tilstilles Folketinget i form af en redegørelse, hvor der bliver påpeget mangler, og det er regeringens svar: Kære Folketing, her er resultatet, hvordan skal vi så i fællesskab komme videre?

På den måde adskiller den sig fra andre redegørelser – og det er sagt til bl.a. hr. Erik Larsen – fordi den egentlig er tænkt sådan, at den ikke skal være fremadrettet i gængs forstand, men en statusrapport, hvor vi så i fællesskab kan diskutere, hvordan vi kommer videre, og det har der også været mange gode bud på.

Jeg synes egentlig, det er forkert, når der bliver talt, som om vi ikke har en overordnet handicappolitik. Lige præcis det handicappolitiske område er et af de områder, hvor man har været tidligst ude, når det drejer sig om at formulere en overordnet politik.

Netop i et opgør med hele institutionstankegangen tog man jo fat på en politik, hvor overskrifterne var normalisering og integration, og det er dybest set nogle meget grundlæggende visioner og mål for, hvad vi vil med vores handicappolitik. Vi vil have en politik, der sikrer en integration, en ligestilling og en normalisering, og det kræver samtidig kompensation og sektoransvarlighed.

I virkeligheden er disse begreber jo nogle meget flotte forpligtende og grundlæggende målsætninger for et politisk område, og det er også dem, der er styrende for den måde, vi dis-

kuterer handicappolitik på. Men det medfører så nogle særlige vanskeligheder, når vi snakker sektoransvarlighed, fordi det f.eks. betyder, at hele spørgsmålet om kørselsordninger ligger i Trafikministeriet, og derfor kan jeg selvfølgelig ikke stå og udforme en konkret politik for kørselsordninger.

Når det er blevet påpeget, synes jeg, det er rigtigt, at vi stadig væk har til gode at diskutere, hvordan vi får områderne til at hænge bedre sammen. Fru Pernille Frahm nævnte en tværministeriel embedsmandsgruppe, og det kan vi godt snakke videre om.

Det er også klart, at det i sig selv er lidt skævt, at med hensyn til ansvaret for handicappolitikken ligger den koordinerende rolle i Socialministeriet, for det er jo noget af det, som mange handicappede meget forståeligt er imod. De siger, at de ikke vil betragtes som nogle, der først og fremmest hører hjemme i det sociale system.

Der er nogle handicappede, der har sociale problemer, eller som hører under ordninger, der ligger i Socialministeriet, men det betyder jo ikke, at alle handicappede gør det, så hele tankegangen om, hvordan vi inden for de overordnede principper, som vi er enige om, bliver bedre til at koordinere handicappolitikken og skabe helhed og forbinde de enkelte sektorområder, er jeg helt med på.

Så vil jeg lige minde om, at når vi har fået en særlig redegørelse i dag om tilgængelighed, hænger det sammen med, at der også i regeringen var en utilfredshed med, at områderne blev behandlet lidt for ens. Tingene rykkede sig godt nok på de enkelte områder, men vi syntes, der var nogle steder, hvor vi gerne ville se, at der skete noget mere noget hurtigere.

Vi blev så enige om forsøgsvis at trække ét område ud og give det en særlig massiv behandling, og når vi så syntes, det var sat godt i værk, og det synes jeg efterhånden det er, når vi snakker tilgængelighed, skulle vi i fællesskab kigge os om efter et andet område. Det kunne være rettigheder på arbejdsmarkedet, som optager os meget, og hvor der er sket meget. Det kunne være det med den offentlige information, hvor jeg også synes, der er mange gode tilløb i det, der sker både i Forskningsministeriet og også i andre ministerier. Det var lige for at sige, hvordan det her er tænkt, og igen går rødderne tilbage til den enstemmigt vedtagne folketingsbeslutning i 1993.

Så har der været trukket forskellige områder frem, hvor f.eks. Trafikministeriet og hele spørgsmålet om kørselsordninger har været nævnt. Jeg oplever, at der bliver arbejdet med det i Trafikministeriet, og at de ordninger, der er, også bliver forbedret, men man kan sige her som på andre områder, at det er kompliceret. Det er ressourcekrævende, både når vi snakker om materiel og om mandskab.

Det er f.eks. meget rigtigt blevet påpeget, at det ikke er sådan, at alle familiemedlemmers fødselsdage er spredt ud over hele året. Det er jo fuldstændig rigtigt, men omvendt er der så også det massive problem med at have materiel og mandskab nok til at dække spidsbelastninger, og det er juleaften jo et strålende eksempel på. Men det er netop også fremhævet i redegørelsen som et af de steder, hvor der er problemer, og hvor der er et særligt behov for at arbejde videre med at finde løsninger.

Ledsageordningen er nævnt af flere, og det er rigtigt, at der er kommuner – og jeg vil sige, at det altså kun er enkelte kommuner, vi hører om i Socialministeriet – hvor den ikke er kommet ordentligt i gang. Jeg oplever, at der trods alt er tale om, at det er en ny ordning, som man skal have mandskab til, og som man skal vænne sig til i de kommuner, der ikke har fungeret som forsøgskommuner, og derfor synes jeg, vi skal have tålmodighed.

Jeg kan godt forstå, at hos de handicappede, der sidder og venter på denne forbedring, er tålmodigheden meget kort, men vi er meget opmærksom på det i Socialministeriet og følger det og prøver at danne os et overblik over, i hvilke kommuner det halter med at få ledsageordningen i gang.

Så er der også flere, der med god ret har peget på det problem, at ledsageordningen stopper, når man er fyldt 67 år. Det hænger til dels sammen med, at afgrænsningen mellem et handicap og de problemer, der kommer i kraft af alderdommen, kan være svær. Det ville være meget uoverskueligt at lave en ordning, der simpelt hen bare var gældende for alle uanset alder, hvad der selvfølgelig er det mest nærliggende, fordi det i forvejen er en ret stor opgave, både når vi taler om penge, og igen også, når vi taler om mennesker, der skal ansættes, og det er noget, der skal køres ind i en rutine.

Jeg synes, at noget af det værste, man kan gøre som politiker, er at melde ud med en ordning, som man egentlig ikke magter, så man må indskrænke den igen. Så er det altså bedre at

begynde på et bestemt niveau, og selv det niveau, som vi har her, er altså relativt ambitiøst. Så kan vi måske, når vi magter det, udvide ordningen, men det er klart, at det ikke ser pænt ud med de 67 år.

Så er der flere, der har været inde på rettighederne på arbejdsmarkedet. Til fru Pernille Frahm kan jeg sige, at lige præcis det med 50-års-grænsen for seniorydelsen bliver der arbejdet med, og vi er meget opmærksom på det.

Vi har i dag nogle rettigheder på arbejdsmarkedet, som er knyttet til det at være forsikret. Når man er i fleksjob, er man ikke forsikret, og det kan man så diskutere frem og tilbage. Det er ikke så ligetil at få lavet de ordninger, men det er faktisk noget, der bliver arbejdet særdeles intenst med. Der er en meget stor bevidsthed om, at det, at man ikke har en række rettigheder, når man arbejder i fleksjob, er en meget alvorlig barriere for at få udbredt disse job. Jeg er utrolig glad for, at der har været en så massiv tilkendevivelse fra alle partier, tror jeg, om, at der her er et vigtigt problem, som der skal gøres noget ved.

Med hensyn til førtidspensionen vil jeg sige, at det hele tiden har været regeringens mening, at det skulle være de nye førtidspensionister, som en egentlig ydelsesreform skulle gælde for. Men også her må vi sige, at selv om vi har haft to udvalgte siddende, der har lavet digre rapporter, som har været udmærkede og et glimrende udgangspunkt, er det stadig væk en stor mundfuld, og rent teknisk er det heller ikke så ligetil.

Det fremgår også af nogle af de stikord, der er kommet fra partierne: nogle snakker om én ydelse, nogle snakker om et system med flere trin i ydelserne, og bare i de vendinger ligger der faktisk nogle ret store forskelle gemt, som ikke er så ligetil. Meget grundlæggende handler det nu engang også om økonomi. Vi skal jo være sikre på, at vi kan lave en ordning, som både er retfærdig og forståelig for de mennesker, det handler om, og som vi også magter økonomisk.

Her er vi i en situation, hvor vi skal være meget, meget opmærksom på, hvad vi skiber os ind i, men emnet vil komme op i forbindelse med finanslovforhandlingerne, og dér kan ordførerne så også give deres synspunkter til kende.

Egentlig vil jeg slutte af med at sige, at jeg tror, der er en måde at tænke på, som vi skal være meget opmærksom på, som fru Yvonne Herløv Andersen var inde på, og det er spørgs-

målet om holdninger. Andre var også inde på det, men fru Yvonne Herløv Andersen sagde det egentlig stærkest, og jeg tror, at hvis man i virkeligheden også kunne definere det som et indsatsområde, kunne det være meget interessant at se, hvor langt vi kunne komme.

Jeg kommer i tanke om et eksempel inspireret af fru Jette Gottliebs tale og fru Pernille Frahms tale. De var nogle af de ordførere, der kom med mange meget konkrete og interessante ting, som jeg lige vil gå efter i sømmene, for der blev også peget på mange større, udgiftskrævende forslag.

Jeg kom til at tænke på, at når så afgørelsens time er kommet og de to partier SF og Enhedslisten har kunnet sætte et fingeraftryk på finanslovforhandlingerne, er det jo alligevel de traditionelle områder, der kommer på bordet: de arbejdsløses rettigheder, de studerendes rettigheder, SU osv.

Hvor ville det dog være interessant og opmuntrende, hvis Enhedslisten og SF ville sige, at vores fingeraftryk er, at der skal være de nødvendige redskaber til rådighed for handicappede studerende, og så må de almindelige SU-modtagere altså klare sig med det, de har, hvad de efter min mening fint kan, da vi har et godt SU-system.

Jeg mener, at vi godt kan gribe i egen barm, hvad angår vores egne prioriteringer, og det gælder altså også dem, der med flest eksempler her har peget på ønsker med hensyn til de handicappede.

Jeg vil egentlig godt vende tilbage til et andet emne og diskutere med både de handicappedes organisationer, Center for Ligebehandling af Handicappede og andre, om man kunne prøve at kortlægge, hvordan de handicappede egentlig selv ser på, hvordan de bliver behandlet, og hvordan vi andre oplever de handicappede i vores hverdag. Jeg tror, vi her kunne finde nøglen til at blive meget bedre med hensyn til sektoransvarlighed, ikke bare når vi står her på talerstolen, og ikke bare når vi stiller krav til finansloven, men til at tænke det med, når vi overhovedet færdes i vores hverdag.

Hvordan oplever en handicappet, der sidder i kørestol, at vi altid står op, når de taler med os? Denne niveauforskel, som generer mig, må inderst inde præge forholdet mellem mennesker. Det er også vores opgave at snakke om den slags ting, og jeg blev meget inspireret af det, som fru Yvonne Herløv Andersen sagde.

Jeg kom til at tænke på, at Bille August på et tidspunkt i 1980'erne lavede en film, der gjorde meget stærkt indtryk på mig. Den handlede om en ung hørehandicappet pige og hendes oplevelser, og man hørte hendes hverdag og hendes kontakt til andre mennesker gennem hendes høreapparat. Det var altså ikke specielt rart, men det gav et fantastisk stærkt indtryk af, hvad det vil sige at være hørehæmmet. Men hvornår har man ellers set en film handle om handicappede menneskers hverdag, deres kærlighedsforhold osv.?

Vi kunne måske virkelig give en ny saltvandsindsprøjtning til den handicappolitiske debat med spørgsmålet om, hvordan vi tackler de holdningsprægede spørgsmål, ved siden af at de mere håndgribelige forbedringer af de handicappedes hverdag selvfølgelig fortsat skal stå på vores dagsorden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 27: Forslag til lov om ændring af lov om social pension og lov om erstatning til besættelsestidens ofre. (Ændringer i opgørelsen af indtægtsgrundlag).

Af socialministeren (Karen Jespersen).
(Fremsat 8/10 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Grete Schødt (S):

Lovforslaget indeholder en ændring af opgørelsesmåden for indtægtsgrundlag, når det gælder aktieindkomst, hvor udbytteindkomsten er over 5.000 kr.

Det er selvfølgelig skattepolitik, men det er nødvendigvis også sådan, at det er nødvendigt til at indgå i vores sociallovgivning, og derfor kan jeg på Socialdemokratiets vegne sige, at vi tilslutter os denne ændring, der omfatter lov om social pension og lov om erstatning til besættelsestidens ofre, hvor opgørelsen og ydelsen set sammen med beskatningen af aktieindkomst indgår.

Erik Larsen (V):

Jeg må tilstå, at jeg på det nærmeste fik et chok, da jeg læste lovforslaget, som her er til behandling. Jeg synes, det er helt utroligt, at Socialdemokratiet kan lægge stemmer til et sådant lovforslag, som i korte træk går ud på en klapjagt på en lille gruppe af folkepensionister, førtidspensionister og ikke mindst besættelsestidens ofre.

Man går her ind for at finde 16,6 mio. kr. ved at ramme en meget lille og måske i nogle øjne en meget stor gruppe på omkring 30.000 folke- og førtidspensionister. Det er simpelt hen uforståeligt og endnu et udtryk for, at man i bestræbelserne på at lave større lighed rammer mennesker, som i forvejen har det hårdt.

Så vil jeg godt sådan med lidt fynsk besindighed sige, at jeg undrer mig utrolig meget efter at have oplevet specielt Enhedslistens angreb på en lang række andre partier, da man fra partiets side stillede forslag om, at besættelsestidens ofres årlige ydelse skulle fordobles. Her var man fuld af forargelse over, at ikke alle partier kunne tilslutte sig forslaget, og man talte om, at det handlede om, at man ville påskønne og ære nogle menneskers indsats. Så kan man med dette forslag konstatere, at det, man ønsker at påskønne, hænger nøje sammen med, om folk har en lille indtægt på aktieindtægter.

Det hænger overhovedet ikke sammen i hvert fald i min verden. Hvis man ønsker at påskønne og ære, kan det ikke hænge sammen med, om man har en mindre aktieindtægt.

Jeg bør sige, at Venstre selvfølgelig med de her bemærkninger afviser forslaget.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Nu skal Venstres ordfører ikke være i tvivl om, at vi selvfølgelig genfremsætter forslaget om at fordoble den årlige ydelse til besættelsestidens ofre. Det er klart, og vi håber da også, at der stadig vil være en stor opbakning bag det forslag, selv om vi godt ved, at mange partier alligevel stemmer imod, skønt de støtter forslaget.

Men det har jo ikke noget med dette forslag at gøre, for vi taler om alle besættelsestidens ofre og ikke kun den formodentlig meget, meget lille gruppe, som ved siden af den pension, de får, har en lille aktieindtægt.